

Choroby „parazawodowe” czyli...

Ryszard SZOZDA – O/Śląski PTMP, Sosnowiec; Śląska Izba Lekarska, Katowice

Prosimy cytować jako: CHEMIK 2013, 67, 10, 1025–1026

Wstęp

Określenie „choroby parazawodowe” stosowane przez wiele lat zastąpiono określeniem „choroby związane z pracą” (niebędące chorobami zawodowymi). Badania epidemiologiczne wykazują, że w niektórych grupach zawodowych obserwuje się znacznie wyższą częstość, lub zwiększone ryzyko, występowania chorób o złożonej etiologii, nieznajdujących się w wykazie chorób zawodowych. Schorzenia te zalicza się do chorób związanych z pracą; określenie pochodzi od angielskiej nazwy wymienionych schorzeń, czyli *work-related diseases* [1].

Opis

Celem niniejszego artykułu jest zwrócenie uwagi na istnienie chorób, które nie znajdują się w wykazie chorób zawodowych, ale w określonych warunkach można wskazać, że wykonywana praca przyczyniła się albo do ich powstania albo do wcześniejszego ujawnienia lub ujawnienia w ogóle. W układzie uwzględniającym relacje na linii zdrowie-praca-choroba, z jednej strony istnieje grupa chorób prawnie uznanych za choroby zawodowe [2], z drugiej zaś strony choroby o wieloczynnikowej etiologii, występujące z dużą częstotliwością w populacji ogólnej, na ujawnienie których mogą niekorzystnie oddziaływać warunki pracy [3]. Oprócz problemów medycznych, schorzenia te stwarzają określone problemy społeczne i prawne. W krótkim tekście można wskazać najważniejsze, a należą do nich:

- nadciśnienie tętnicze; nie jest wymienione w wykazie chorób zawodowych, choć wiadomo, że na jego powstanie może mieć wpływ praca w stresie czy narażeniu na niektóre metale
- choroba niedokrwienna serca; podobnie jak nadciśnienie, choroba może ujawniać się przy narażeniu na dwusiarczek węgla, w wykonywaniu ciężkiej pracy fizycznej lub odpowiedzialnej pracy umysłowej. Zawał serca – jedna z postaci choroby wieńcowej jest uznawany w określonych okolicznościach za wypadek przy pracy
- przewlekłe nieswoiste choroby układu oddechowego; mogą występować jako powikłania chorób zawodowych lub choroby, których etiologia wywodzi się z rodzaju wykonywanej pracy

- zespoły bólowe kręgosłupa; w Polsce nie są uznanymi chorobami zawodowymi, ale ich etiologia może być związana ze sposobem wykonywania pracy fizycznej
- choroby psychogenne; mogą ujawniać się w związku ze stresem; bywają łączone ze służbą, np. w policji lub wojsku, ale nie są uznanymi chorobami zawodowymi, choć można wykazać ich związek z warunkami pracy.

W przypadku wymienionych grup chorób, jedyną możliwością uzyskania zadośćuczynienia jest w Polsce wdrożenie postępowania sądowego; tak się najczęściej dzieje. Sądy opierają się na treści i wnioskach opinii lekarskich, a wyroki uznające związek choroby z pracą stwarzają możliwości uzyskania rekompensat od zakładów pracy.

Podsumowanie

Rodzaj i sposób wykonywanej pracy mogą stać się przyczyną różnych chorób, których powstanie, czy ujawnienie, może być związane z pracą.

Literatura

1. Łycki J.: *Choroby zawodowe – etiologia, diagnostyka i zapobieganie*. W: Dwydzik L., Byczkowska Z.: *Medycyna pracy w praktyce lekarskiej*. IMP, Łódź, 1999.
2. Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 30 czerwca 2009 r. w sprawie chorób zawodowych. Dz. U. 2009, 105, poz. 869.
3. Łycki J.: *Choroby parazawodowe – problem medyczny czy społeczny?* *Medycyna Pracy* 1996, 1, 55–62.

Dr n. med. Ryszard SZOZDA – lekarz, specjalista medycyny pracy i organizacji ochrony zdrowia; lekarz chorób wewnętrznych i medycyny społecznej. Kierownik niepublicznego przemysłowego ZOZ, przewodniczący Oddziału Śląskiego Polskiego Towarzystwa Medycyny Pracy, wiceprezes Zarządu Głównego Polskiego Towarzystwa Higienistów Przemysłowych, wiceprzewodniczący Okręgowego Sądu Lekarskiego. Autor i współautor ponad 400. pozycji piśmiennictwa w czasopiśmie naukowych i technicznych oraz na kongresach, sympozjach i konferencjach naukowych, a także rozdziałów w 7. pozycjach książkowych.

Work related disease – so...

Ryszard SZOZDA – Silesian branch of Polish Society of Occupational Medicine (PTMP), Sosnowiec and Silesian Chamber of Physicians and Dentists, Katowice, Poland

Please cite as: CHEMIK 2013, 67, 10,

Introduction

Defined “para-occupational diseases” used from many years was replaced by “work – related diseases” (not occupational diseases). Epidemiological examinations described, that in some age there are higher share or higher risk of multi – factor diseases, which are not described in occupational diseases register. These diseases were defined work related diseases which name was taken from English language [1]

Description

The aim of this article is to attention to exist diseases which are not in occupational diseases register but in defined conditions we can

say, that work caused nor to come into existence nor to earliest state or state at all. In relation health – work – disease in one point of view there are occupational diseases as law defined [2] – in other many frequent multi – factor diseases showed more frequent in general population, which will or which are worsen because of not favourable work conditions [3]. Outside the medical problems these diseases give social or law problems. That is impossible to mention all diseases possible related with work. But it may be describe very important :

- hypertension is not mention in work diseases register. It is common known that its etiology may caused stress in work or exposition to some metals.

- coronary heart disease
similarly as hypertension is not described in the register. But it is possible, that this disease may be caused for example during exposition for carbon disulphide, during heavy work or during white collar work – but reliable. Myocardial infarction – one form of coronary heart disease is in some reasons may be a work accident.
- nonspecific chronic pulmonary diseases
may be caused as occupational diseases complications or as diseases, which etiology are / were be related to performed work.
- spine pain syndrome
there are no recognized occupational diseases in Poland but their etiology may be connected with way of doing physical work
- psychogenous diseases
may be caused with stress. They may be associated in addition with police and army service but they are no occupational diseases from the register for all workers. But we can describe relation due to work. Details (about these diseases) will be described during the conference „Ochrona środowiska”.

The only possibility to have compensation in Poland for these diseases (work – related but not occupational diseases) is the court procedure – and it is a common situation. The Courts used court opinions (from their Court Medical Experts) and the Court verdicts, which state a relation disease to work may cause compensations from plants and factories.

Conclusions

The kind and track of work may cause many diseases not only described in the occupational diseases register.

References

1. Iżycki J.: Choroby zawodowe – etiologia, diagnostyka i zapobieganie”. W : Dawydzik L., Byczkowska Z.: Medycyna pracy w praktyce lekarskiej. IMP Łódź, 1999.
2. Rozporządzenie rady Ministrów z dnia 30 czerwca 2009 w sprawie chorób zawodowych. Dz. U. 2009, 105, poz. 869.
3. Iżycki J.: Choroby parazawodowe – problem medyczny czy społeczny? Medycyna Pracy 1996, 1, 55 – 62.

Translation into English by the Author

Ryszard SZOZDA – MD, Ph.D., physician, specialist 2nd degree in occupational medicine and organization of health protection and 1st degree in internal diseases and social medicine. Head of OH Unit, President – of Silesian Branch of Polish Society of Occupational Medicine, vice-president of Main Board of Polish Association of Occupational Hygienists, vice-president of Medical court (Regional Medical Chamber). He is the author and co-author over 400 articles in scientific and technical journals and during the congress, conferences and symposia and 7 book chapters.

XIX Ogólnopolska Konferencja Naukowo–Techniczna
pod honorowym patronatem
Wiceprezesa Rady Ministrów, Ministra Gospodarki

PRZEMYSŁ CHEMICZNY – WYZWANIA I BARIERY
 z cyklu restrukturyzacja przemysłu chemicznego w Polsce

Ustroń – Jaszowiec, 20–22 listopada 2013 r.

podczas Konferencji wręczane będą
 Statuetki Stowarzyszenia Inżynierów i Techników Przemysłu Chemicznego
 w IV Konkursie SITPChem

LIDER RESTRUKTURYZACJI

patron medialny

ZW CHEMPRESS – SITPChem

44-100 Gliwice, ul. Górnych Wałów 25, tel/faks 32 231 61 35

Kontakt: redakcja@miesiecznikchemik.pl

prenumerata@miesiecznikchemik.pl

www.chemikinternational.com

www.miesiecznikchemik.pl